

Representantforslag 108 S

(2012–2013)

fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Gjermund Hagesæter, Per Sandberg og Jan Arild Ellingsen

Dokument 8:108 S (2012–2013)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Gjermund Hagesæter, Per Sandberg og Jan Arild Ellingsen om opprettelse av en ny krigspensjonsordning for veteraner som har deltatt i internasjonale operasjoner

Til Stortinget

Bakgrunn

Siden den andre verdenskrig har mer enn 100 000 norske kvinner og menn tjenestegjort i internasjonale operasjoner i over 40 land, på fire kontinenter og i nesten 100 forskjellige oppdrag. Norske soldater blir satt til å løse krevende oppdrag under tidspress i komplekse situasjoner hvor de møter vanskelige, etiske dilemmaer. Soldater i internasjonale operasjoner må være forberedt på å ta liv på vegne av den norske stat, og risikere eget liv. Det er viktig at landet gir veteraner den anerkjennelsen de fortjener for den innsatsen de gjør på vegne av det norske samfunnet.

Forslagsstillerne er kjent med at mange av de soldatene som etter flere kontrakter og utsendelser i internasjonale operasjoner avslutter sin militære karriere, har liten eller ingen tilknytning til det sivile yrkeslivet. Spesielt gjelder dette soldatene som etter avtjent førstegangstjeneste har signert vervingskontrakter med Forsvaret. For disse soldatene er det ikke et alternativ å basere seg på en karriere i Forsvaret etter fylte 35 år, når man ser på gjeldende regelverk for avdelingsbefal og vervede. Dette er en yrkesgruppe som på et tidspunkt skal over i sivilt arbeid.

For yngre soldater som blir skadet, og som derigjennom ikke kan gå inn i det sivile yrkeslivet, ender det i et løp mot en erstatning for sin skade. I tillegg er dagens erstatningsordninger innrettet slik at de kan

oppfattes, ifølge veteranforbundet SIOPS, å bidra til inaktivitet og uførhet. Det ble også påpekt fra SIOPS' side, under Stortingets arbeids- og sosialkomités høring 20. oktober 2011. Det ble da uttalt at dagens rettslige rammer for hvordan det offentlige driver oppfølging av personell som har deltatt i internasjonale operasjoner, virker erstatningsdrivende.

Forslagsstillerne mener det er på tide med en gjennomgang av de rettslige rammene for hvordan det offentlige driver oppfølging av denne gruppen tidligere soldater. En slik gjennomgang må sikre at skadde soldater i større grad medvirker til en yrkestilknytning og aktivitet, i stedet for inaktivitet, uførhet og utenforskap.

Forslagsstillerne vil videre påpeke viktigheten av at det gjennomføres en utredning med henblikk på å opprette gode og adekvate rehabiliteringstilbud for skadd militært personell, og at man utreder ordninger som kan gi denne gruppen skadde en økonomisk forutsigbarhet som kan fungere som forankring og tilknytning til et sivilt arbeid, ved blant annet å opprette en krigspensjon.

Behandling av erstatningssaker

Ifølge opplysninger forslagsstillerne har mottatt fra forskjellige veteraner, tyder det på at flere hundre veteraner venter på å få behandlet sine søknader om erstatning for psykiske belastningsskader de har pådratt seg under tjenestegjøring i internasjonale operasjoner. Disse sakene behandles av Statens Pensjonskasse (SPK). Disse veteranene er som oftest allerede utredet hos Nav, som har sendt dem til spesialister for å få deres saker vurdert, og innvilger søknader eller gir avslag. Når veteraner er blitt innvilget yrkesskade og erkjent 100 pst. uføre, henvender de seg til sin pensjonskasse, som i dette tilfelle er SPK.

Forslagsstillerne er blitt kjent med at det i mange tilfeller viser seg at tidligere spesialisterklæringer er

blitt underkjent, og at SPK har forlangt at veteraner skal gjennomgå ny utredning.

Forslagsstillerne er blitt kjent med at de spesialistene SPK har utpekt til å gjennomføre utredning og utferdige erklæringer har hatt eller har en tilknytning til Forsvaret, spesifikt til Forsvarets fagetat når det gjelder helsesaker, Forsvarets Sanitet. Forslagsstillerne er ikke overbevist om at det sikrer en best mulig oppfølging av veteranene, når personer ansatt i Forsvaret skal utarbeide erklæringer på vegne av SPK, og viser til Klagenemnda for kompensasjon og billighetserstatning. Dette kan resultere i en uheldig rolleblanding, der man i én og samme sak får to forskjellige konklusjoner om én veteran kan få billighetserstatning med basis i en forskrift (2004-12-02 nr. 1563) og blir nektet særskilt kompensasjon med basis i en annen forskrift (2009-12-22 nr. 1768). Forslagsstillerne vil i denne sammenheng vise til klagesak nr. 25/2011 som er blitt behandlet av Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner, der én og samme spesialist kom med to forskjellige konklusjoner i samme sak.

Forslagsstillerne viser til skriftlig spørsmål Dokument 15:983 (2012–2013) fra stortingsrepresentant Gjermund Hagesæter, om hvordan spesialister blir plukket ut og hvor uavhengig de må være av partene i saker som angår kompensasjon og billighetserstatning. I sitt svar uttaler ansvarlig statsråd, arbeidsminister Anniken Huitfeldt, at ved innhenting av spesialisterklæring skal spesialist velges i samarbeid med veteranen og/eller veteranens advokat. Dersom veteranen ikke ønsker å bruke foreslåtte spesialister fra SPK, skal SPK og veteranen i fellesskap finne annen spesialist. Veteranen kan få bistand av advokat. SPK dekker rimelige og nødvendige utgifter til advokat.

De spesialister som SPK foreslår, har erfaring med og god kompetanse til å skrive spesialisterklæringer. Enkelte har erfaring fra Forsvaret og forhold knyttet til tjeneste i internasjonale operasjoner. Andre forhold som blir tillagt vekt ved valg av spesialist, er veteranens bosted, spesialistens arbeidskapasitet og hvor raskt spesialistene kan skrive erklæringen etter undersøkelsen, skriver statsråden i sitt svar.

Forslagsstillerne er gjort kjent med at SPK nekter å bruke spesialist som har meget tung kompetanse, og erfaring fra slike saker, og der ventetiden har vært kort. Dette gjør forslagsstillerne betenkt med tanke på hvordan Norge behandler veteraner med psykiske belastningsskader. Forslagsstillerne mener det er betimelig å stille spørsmål knyttet til SPKs behandling av veteraner, vedrørende innhenting av spesialisterklæringer.

Inntil 2009 var Forsvarsdepartementet klageinstans for veteraner i saker om billighetserstatning og ekstraordinære kompensasjoner, og som er behandlet av SPK, inntil dette ble overført til Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av rehabiliteringsordningene og fremme forslag om opprettelse av en krigspensjonsordning for militært personell som har blitt skadet under internasjonale operasjoner.

17. april 2013